

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003132

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-09-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хлисту́н Юлія Ігорівна

2. YULIIA Khlystun

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3169-6760

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Культурологія

Дата захисту: 15-10-2024

Спеціальність за освітою: культурологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 02-24 ЮФ

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.09

Тема дисертації:

1. ПРОГРАМИ РОЗПИСІВ ПРАВОСЛАВНИХ ХРАМІВ СХОДУ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХХ-ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

2. Programs of paintings of Orthodox churches of Eastern Ukraine at the end of the 20th - beginning of the 21st century, cultural dimension

Реферат:

1. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія».

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Міністерство освіти і науки України, Київ, 2024. У роботі удосконалено тлумачення терміну «програма розпису православного храму», який

представлено як комплекс взаємопов'язаних іконографічних сюжетів, які відображають духовні та культурні цінності православ'я, а також історико-культурні традиції конкретного регіону, і будується за принципами, властивими організації культурного простору (наприклад, архітектонічність, ієрархічність). Авторкою запропоновано класифікацію програм розпису православних храмів, які вона поділяє за рівнем складності на прості, програми середньої складності та складні програми, враховуючи кількість рівнів розпису «горньої» і

«дольньою», а також за змістовною наповненістю, а саме за кількістю тем, що використовуються в розписі храму. Авторкою запропоновано класифікацію сакральних символів у розписах православних храмів Сходу України та виявлено такі їх види: персоніфікуючі, літургійні, апокаліптичні, містичні, абстрактно-спіритуалістичні, декоративні, пейзажні та символічні елементи. У роботі проаналізовано використання найбільш/найменш поширених іконографічних сюжетів у розписах православних храмів Сходу України зазначеного періоду. У зазначений період спостерігається зацікавленість ранньохристиянською символікою та її інтерпретацією. Серед символічних зображень досить поширеними є «апокаліптичні» знаки, що несуть семантику кінця часів та Другого Христового пришествя. Дослідження показало, що в монументальних розписах православних храмів Сходу України к. XX – поч. XXI ст. знайшли поширення загальні тенденції, характерні для розпису православних храмів цього історичного періоду, побудованих як на території України, так і на території інших країн (підкреслене значення присвяти храму, зацікавленість ранньохристиянською символікою, візантійським іконописним стилем та фрескою, вплив візуального повороту на церковне мистецтво), а також індивідуальні особливості, притаманні храмам цього регіону, пов'язані, насамперед, із творчими рішеннями іконописців та замовників у складанні програм розписів. Купол і вівтар православного храму авторкою були розглянуті як нетотожно сакральні його частини і водночас найбільш сакральні храмові простори, що відображено в програмах їх розписів. Також у роботі було проведено порівняння між структурою програми розпису православного храму та ієрархією християнських етичних цінностей. Ієрархічність храмового розпису можна порівняти з ієрархією християнських чеснот. Ідея духовного вдосконалення та сходження від однієї чесноти до іншої підкреслюється багаторівневістю розпису храму та змістовною наповненістю кожного рівня. Дослідження показало, що саме «дольня» частина храму відображає злиття духовно-релігійних традицій, культурних впливів та індивідуального творчого бачення митця, створюючи особисту духовну атмосферу храму, вона завжди відрізняється різноманітністю вибору сюжетів, причому як у розписах храмів, так і в розписах каплиць. У роботі отримало подальший розвиток вивчення особливостей сприйняття стилів розпису православного храму в контексті впливу візуальної культури. Використання того чи іншого стилю в розписі православного храму може вплинути не тільки на сприйняття самих зображень, але й на формування світогляду людини, яка перебуває у храмі.

2. 2. Thesis for the Doctor of Philosophy degree in specialty 034 «Cultural Studies». Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2024. In the research improved the interpretation of the term "painting program of an Orthodox church", which is presented as a complex of interconnected iconographic plots that reflect the spiritual and cultural values of Orthodoxy, as well as the historical and cultural traditions of a specific region, and is built according to the principles inherent in the organization of cultural space (for example, architectural, hierarchical). As for the author's proposed classification of programs for the painting of Orthodox churches, she divides them according to the level of complexity into simple, programs of medium complexity and complex programs, taking into account the number of levels of "upper" and "lower" painting, as well as by content, namely by the number of topics that are used in the painting of the temple. The work proposes a classification of sacred symbols that are found in the paintings of Orthodox churches in Eastern Ukraine. It is proposed to divide the symbolic signs of modern Ukrainian monumental church painting into the following types: personifying, liturgical, apocalyptic, mystical, abstract-spiritualistic, decorative, landscape and symbolic elements. The work analyzes the use of the most/least common iconographic subjects in the paintings of Orthodox churches in eastern Ukraine. In the specified period, interest in early Christian symbolism and its interpretation is observed. Among the symbolic images, "apocalyptic" signs are quite common, carrying the semantics of the end of time and the Second Coming of Christ. The study showed that in the monumental paintings of Orthodox churches in the east of Ukraine from the 20th century to the beginning of In the 21st century, general trends characteristic of the painting of Orthodox churches of this historical period, built both on the territory of Ukraine and on the territory of other countries (the emphasized importance of the dedication of the church, interest in early Christian symbolism, Byzantine icon painting style and frescoes, the influence of the visual turn on church art), as well as the individual features inherent in the temples of this region, are connected, first of all, with the creative decisions of icon painters and customers in drawing up painting

programs. The dome and the altar of the Orthodox church were considered by the author as not identically sacred parts of it and at the same time the most sacred temple spaces, which is reflected in the programs of their paintings. The work also compared the structure of the painting program of the Orthodox church and the hierarchy of Christian ethical values. The hierarchy of temple painting can be compared with the hierarchy of Christian virtues. The idea of spiritual improvement and ascent from one virtue to another is emphasized by the multi-level painting of the temple and the meaningfulness of each level. The study showed that it is the "lower" part of the temple that reflects the fusion of spiritual and religious traditions, cultural influences and the individual creative vision of the artist, creating a personal spiritual atmosphere of the temple, it is always distinguished by the variety of the choice of subjects, both in the paintings of temples and in the paintings of chapels. In the work, the systematic study of programs of painting of Orthodox churches of Ukraine and the study of the peculiarities of the perception of the painting styles of the Orthodox church in the context of the influence of visual culture received further development. The use of one or another style in the painting of an Orthodox church can affect not only the perception of the images themselves, but also the formation of the worldview of the person who is in the church.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Хлистун Ю.І. Програма розпису православного храму як культурологічна проблема. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2020. № 35. С. 213–218.
- Хлистун Ю.І. Використання символічних знаків у сучасному українському монументальному церковному живописі: класифікація, прихована семантика. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2021. № 39. С. 71–76.
- Хлистун Ю. Причини зміни стилю розпису православних храмів Сходу України на межі XX–XXI століть. Наукові записки НаУКМА. Історія і теорія культури. 2022. Том 5. С. 38–46.
- Хлистун Ю.І. Культурологічний погляд на програму розпису купола та вітаря православного храму. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2022. № 3. С. 16–22.
- Khlystun Yu. The Painting Program of the Orthodox Church as a Key to Understanding the Eastern Christian Picture of the World. Il programma di pittura della Chiesa ortodossa come chiave per comprendere la rappresentazione cristiana orientale del mondo. Annali di studi religiosi. 2023. № 24. P. 109–120.
- Khlystun Yu. I. Culturological analysis of the iconographic program of the refectory church of All Russian Saints in the Holy Dormition Nikolo–Vasiliievsky convent. European Journal of Arts. 2021. № 1. P. 174–183.
- Khlystun Yu. The most common iconographic plots of V.M. Vasnetsov in the programs of painting Orthodox churches in the East of Ukraine at the end of the 20-th – beginning of the 21-st century. European socio-legal and humanitarian studies. 2022. № 2. P.105–115.
- Khlystun Yu. I. The Use of Symbolic Signs in Modern Ukrainian Monumental Church Painting: Classification and Hidden Semantics. International Journal of Humanities and Social Sciences. World Academy of Science, Engineering and Technology. 2022. Vol. 16 (8). P. 398–404.
- Khlystun Yu. Features of the Programs of Murals of Modern Ukrainian Orthodox Churches. Global Journal of Human–Social Science. 2023. № 23(A1). P. 27–34.

- Khlystun Yu. Vasntsov's motives in the space of modern Ukrainian Orthodox churches. European Journal of Arts. 2023. № 2. С. 43–50.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смоліна Ольга Олегівна

2. Olga Smolina

Кваліфікація: д. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2369-3738

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демчук Руслана Вікторівна

2. Ruslana Demchuk

Кваліфікація: д. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4401-8953

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Андрій Андрійович

2. ANDRIY TARASENKO

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2739-3046

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, буд. 26, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Садова-Мандюк Оксана Ярославівна

2. Oksana Sadova-Mandyuk

Кваліфікація: к. мист., викладач, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3863-3482

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад Львівської обласної ради Львівський фаховий коледж декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша

Код за ЄДРПОУ: 02214739

Місцезнаходження: вул. Снопківська, 47, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шелковая Наталія Валеріївна

2. Nataliia Shelkovaia

Кваліфікація: к. філос. н., доц., 09.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7303-0719

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шевченко Галина Павлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шевченко Галина Павлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Любимова-Зінченко Ольга Валентинівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна